

کتابخانه

سر ۱۳۳۰

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني ، علمي ، ادبي ، سياسي هفتعلق بمجموعة اسلاميه در
آتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب و مدير مسئول : ح . اشرف اديب

عدد ۲۷ - ۲۰۹ ۲۳ رمضان ۱۳۳۰ پنجشنبه ۲۳ اغستوس ۱۳۲۸ جلد ۲ - ۹

— میر بابا، کافر نعمت بر حریفدر. افغانلی تاجرک استخبار و اخباری طوغری اولایلیز. مطالعه سنده بولوندیله. میر محمد عمر ایسه :

— میر ایله دائماً آرامزده عداوت جاری اولای کلسدر. بناء علیه، فیض آباده کیتیمک ایچین بنی معذور کوریکز. دیدی. — رایکزده مستقلکیز. سز عودت ایدیکز. بن، میر بابادن قورقادیغی اثبات ایچین کیده جکم. جوابی ویردم. مشارالیه، سواریلرینی آلوب رستاقی محافظه ایتیمک اوزره دوندی. احوال و حرکاتندن بنی خبردار ایتیمسی ایچین ده (سردار عبدالله خان) ی برابر کونده ویردم. بعده متوکلاً علی الله فیض آباده عازم اولدم.

بر قاج فرسخ طی ایدهرک (زرکان) ده نیلن طاعه یاقلاشدیغیز صیرالرده میر بابا قومانداسنده اوله رق آتی بیک سوارینک کلدیکنی کوردم. معیتده کیله :

— سزطوروک. بن ایلری کیده جکم. شاید بر تعرضه اوغرایاجق اولورسه هم آن آتش ایدک. امرینی ویردکن صوکرآ آتمی سوردم. کمال احترام ایله استقبال ایتدیلر. بزمکیلرده کلوب یتیشدیلر. برلکده یورومه به باشلادق.

یولده فیض آباد سواریلرینه :

— سزک غایت انی بیتیچی اولدیغکیزی ایشیتیمشدم. درجه فروسیته کیزی رأی العین کورمک ایستردم دیم. سواریلر، بکا کورونمک ایچین آت قوشبدوردیلر. اوائنده افغان لسانیه آرقه داشلرمه: — میر بابانک اطرافنی احاطه ایدک. امرینی ووروب اورتامزده آلدیردم.

بوصورتله فیض آباده کلدک. قلعه یی تحت تصرفه آلوب کنندی آدملمردن اوتوز کیشی یی قانییه قاره قول تعین ایتدم.

اوج کون صوکرآ غلام حیدرخاندن میربابایه برکاغد کلدی. غلام حیدرخان، بنی، یچین اسیر ایدوبده نزدینه کوندرمه دیکنی میربابایه صورووردی.

بخارا امیرندن ده یته میربابایه بزمکتاب ایله خلعت و صیرما اکرلی درت رأس آت ورود ایتدی.

امیربخاراده «جنرال غلام حیدرخان بنم محبمدر. فیض آبادولایتی بکا تسلیم ایتیمه یی ده تعهد ایله مشدر. بونک ایچین عبدالرحمن خانی اسیر ایدیکز. لازم کلیرسه قتلندن ده چکیمه یکز که مشارالیه روسیه دن قاجدینی جهته قاتلی مواخذنه و قصاص اولونمایه جقدر. دینه یازمشدی. میربابا: اللهدن زیاده رجال متموله ایله اونلرک اموالنه معتقد اولدیغندن امیرایله غلام حیدرخانی ممنون ایتیمک ایچین بدخشان اهالیسنی بنم علیهمه چه ویرمه به چابالیوردی.

برکون یانمه کلوب :

— جوارده چوق ککک واره، آرزو ایدرسه کز آوه چیقالم.

تکلیفنده بولوندی. قبول ایله دم فقط :

— عسکر نه وقت حاضرلاناچق؟ دینه سوردم.

— اهالی به رشوت داغیتیمق ایچین بکا بیک اشرفی احسان بویوروک دیدی.

— یانمده کی مبالغ، انکلیزلرایله اولاجق محاربه نك قارشیلیغیدر. بوندن باشقه رشوتله طویلاناچق عسکرک بکا لزومی یوق. جوابی ویردم. چونکه یانمده قته غلایلردن اون بیک، رستاقیلردن اون بیک کیشی واردی. کبله کیتدیکم کی ده بیکلرجه آدم بکا التحاق ایده جکدی. صوکرآ نقد موجودم بیک اشرفیدن عبارت ایدی. میربابانک پاره طولو صاندینی صندوقلر ایسه تفک قورشونی ایله مالی ایدی.

خلاصه: آوه چیقیمق ایچین حاضرلاندق.

مترجمی
طاهر المولوی

تراجم احوال

حبری علی افندی

علمای اعلام و مؤلفین ذوی الاحترامدن برذات معارفیات اولوب کوتاهیه لیدر. انارینک الک بیوکی اولان (حدیقه الفقهاء) سنک ینه کنندی طرفندن یازیلان شرحده کینه سنی بویله یازیور: (ابو محمد حبری علی بن مصطفی بن پیر محمد المعروف بببل زاده) علی الاصول وطننده اکمال تحصیلدن صوکره استکمال فیض علوم مقصدیه سیر و سیاحت ایدهرک (قیزلحصار) [۱] ده اختیار اقامتله نشر علومه مبادرت ایلدی. بوراده مادام الحیات بو وجهله اصرار اوقات ایله یوب (۱۰۸۰) کسور تاریخلرنده دار آخرته رحلت ایتدی. فضائل علمیه سنه دلالت ایدن ائاری متنوع اولوب باشلیجه لری بروجیه آتیدر: «۱» (حدیقه الفقهاء) برجله کیر اوله رق تألیف ایتدیکی بواثرینی (۱۰۵۲) تاریخنده (تلخیص الفتاوی و الشروح) اسمیه بش جلده اوزرینه شرح ایلشدرکه بر طاقی مناسر کتبخانه سنده موجوددر. بو شرحک مقدمه سنده کینه سنی و (قیزلحصار) ده شرح ایتدیکنی تصریح ایدیور.

«۲» (شفاء الابدان المرضی فی سر منافع القرآن الشریف والاسماء،

[۱] قیزلحصار: (آفریوز) اطه سنک جنوب نهایتنده کی (قاریستوس) شهریدرکه اداره عثمانیه زماننده (قیزلحصار) نامیه توسیم ایلدیکی (کاتب چلبی) مرحومک (جهان نما) اسمنده کی اثر مشهورینک خریطه سنده محرردر. صاحب ترجمه اختیار اقامت ایتدیکی (قیزلحصارک) بو (قیزلحصار) اولدیغنی تصریح ایدیور.

جغرافیون عثمانیه دن بعضیلری طرفندن (مغنیسا) نکه ده (قیزلحصار) اسمیه توسیم اولوندیغنی و (عینتاب) سنجاغنده یته بواسمه بر ناحیه بولو. ندینی ده جغرافیا ایله متوغل ذواتک معلوملریدر.

دائماً تعديل ايدم بيلير . اكر منفعتي امر ايدرسه بو حقاري ، انتزاع ده ايدم بيلير . او حالده بونلر ، اساساً موقت شيلردر . بوندن باشقه جمعيت ، شخص حقنده عدالتسزلك كوستر مه مكه قادر اولامازظن ايديلير : اكر منفعت عموميه ، « بر كشي نك خلق ايچون اولمه سني » اقتضا ايدسيورسه آرتق بوزواللي معصوم ، بوكا اعتراض ايچون هيچ بر « حق شخصي » يه مالك اولمايا جقدر . بالذات « جمعيت » ك ، « مقاوالتنده اشخاصك حقني طائماسي و آكا حرمت ايتمه سي لازم كله چكي قبول اولونا بيليرمي ؟ اولونورسه بونكله برابر « اجتماعي مقوله » لردن متقدم ومتأخر و « فائده اجتماعيه » يه قارشى مستقل اولان بر طاقم حقوق طبيعيه نك ده قبول ايدلمه سي لازمدر .

بوندن باشقه اجتماعي مقاوله لرك نفوذى ؛ حق وعدالتك كندى كنديليرني طوغوردق قارينيك ادعا اولونماسني فرض ايدر . في الحقيقه : شخص ، بو مقاولاته بر « سبب عدالت » دكل ، آنجق بر « عامل انتفاع » بيلهرك اطاعت ايدرسه ، اونلري كندى منفعتنه كافي درجه ده موافق كورمديجه . مطاعيته ايمان ايدميه جقدر . « مطلقيت » ويا « حكومتسزلك » ده افراد جمعيتي دفعه استيلا ايدن نظريه ايشته بودر . ديكر طرفدن بو نظريه دن شوده چيقيوركه بر جمعيت منسوب اولمايان كي مسه او كا قارشى هيچ بر حق ، هيچ بوظيفه يه صاحب اولمايا جقدر . او حالده هرشي « يابانجي » نك عليهنده اولارق وضع اولونمشدر . بونكله برابر مقاوله لره حرمت شرطيله جمعيتنه داخل اولمق ايستين بر شخص ، « قوت » دن باشقه هيچ بر معين بولامايا جقدر . اويله بر قوت كه ته دائره مشروعيته ادخال نه ده بر حق ايله تحديد ايدلمشدر .

« حق » ك مبدأى « حریت » در :

« حق » ك مبدأى ، وظيفه نك مبدأى اولان شي در . ويقتور قوزه ن ؛ وظيفه ايله حق ، قرده شدر ، مشترك والدملري حریتدر . « ديمشدر بو نظريه ؛ « خير » ، « حریت » دن تفريق اولونماق شرطيله عين حقيقه تدر . في الحقيقه « خير » ك غايه سي حریتی بر شرط ضروري كبي تلقى ايدر . شخصك حقيقي تكملی ، بالذات كندى طرفندن ايستينيلن ويا موقع اجزايه قونولان بر تكملدر . او حالده بزه يالكز وظيفه مزى ياجمده سربست بولونمق لازم دكلدر ، اونى ياجماق ده ده سربست بولونمالى يزه ، چونكه : انسانك كندينه رغماً اجرا ايدميه چكي هانكي وظيفه تصور اولونا بيلير ؛ « خير اخلاقي » نك بوتون قيمتى ، « مسؤليت » و « حریت » ده تكاليف ايدر .

او حالده شخص « خير » ياجمايلدر ، وظيفه نك مبدأى ده خير ده در . فقط بو خصوصده سربست اولمايلدر . كندى نه منع ايدن بولونمالى ، نه اجبار . ايشته « حق » ك مبدأى ده بوراده در . خلاصه حق ، وظيفه مزى يايقم اقتدارى در . فقط ناصل ياييلماسى لازمسه اويله ؛ يعنى كمال سربستى ايله . ياخود (قانت Kant) ك ديديكى كبي : « حق » ، شخصك مختاريتى در . عيني فيلوسوفك شو قاعده سي ده بوكا منجر در : « اويله بر يول طوت كه بشریت دائماً ساكبر غايه كبي معامله ايتسين ، اصلاً برواسطه كبي دكل . »

الحسنی) : (قاضی ابوبکر نسائی) نك (الدرالنظيم في فضائل القرآن - الكريم) اسمنده كى اثرينك شرحى اولوب نهايته لسان درر بار نبوتدن شرفصادر اولان ادعيه ماثوره يي علاوه ايتمشدر .

« ۳ » (هدية الحبري في ترجمة منهاج الحمدي) علم كلامدن باحث بر تاليف كزين اولوب بوايرني (۱۰۷۲) ده تحرير ايتديكنى درميان ايدسيور .

« ۴ » (زبدة الفكر في زيارة سيد البشر) فخر كائنات عليه اكل - التحيات افندمن حضر تلرينك زيارتلى آدابندن وقسماً مدينه طاهره فضائلندن باحثدر .

« ۵ » (عقود الدرية في شرح فرائض الحبرية) علم فرائضه دائر تاليف ايتديكلى متن متينك شرحى اولوب بر نسخه سي (كوتاهيه) كتيخانه سنده منظوم اولدى .

« ۶ » (نبذة المناسك) مناسك حجدن باحث بر اثر نافع المباحثدر .

« ۷ » (منية الصالحين) علم عقائده دائر بر تاليف لطيفدر .

« ۸ » (شرح حديث اربعين .)

« ۹ » (ذخرا الاخرة .)

(اسيرى) مخلصلى مخدوم فضائل موسوملري (محمد يوسف)

افدينك ده غير مطبوع (محمديه) شرحى واردركه بر نسخه سي سلايكده مطالعه كذارم اولدى .

بروسه لى

محمد طاهر بن رفعت

مَقَالَاتُ

حق

۳

(۴) سپينوزا Spinoza ، « حق » ك بناسنى « فائده اجتماعيه » اساسى اوزه رينه قورويور : حق طبيعى ، هرشي آرزو ايتك وهرشي ياجمدر ؛ اك قوتلى اولمق شرطيله . فقط بر « حال اجتماعي » نك تكونى ؛ آنجق اشخاصك ديكر بر قسم حقوقى كمال امنيتله تطمين ايدم بيلمك ايچون كندى حقارينيك بر قسمندن كف يدايمه ليله قابلدرد . « جمعيت » ك فائده مشتركه نقطه نظرندن بوتون اعضاسنه تسليم وتضمين ايتديكي « حصه حریت » ، « حق اجتماعي » دن عبارتدر .

بونظريه ، « حق » ك احوال مختلفه يه اكسا ايدم بيله چكي مثبت شكللري ، « ذات حق » ايله قاريشديرسيور . اعتراضاته هدف اولماسى ، ايشته بوندن دولايى در .

هر شيدن اول اكر « حق » ، فائده اجتماعيه دن وآنى تأسيس ايدن « مقاولات » دن نشأت ايدسيورسه بالذات بو مقاوله لره كوره تخلف ايتمه سي ده ضروري در . جمعيت ، شخصه بخش ايتديكي حقوقى ،